

A Sárreți tájszótár a hajdani kis- és nagysárreți régiónak a 20. században még élő tájszavait dolgozza fel. Anyaga azért fontos, mert a Berettyó és a Körösök szabályozása, valamint a társadalmi változások nyomán a vidék korábbi szóanyagának jelentős hányada elpusztult. A szótár anyagának összegyűjtése során egyre világosabbá vált, hogy a sárreți nyelvjárások századokkal korábbi hangjelenségeit és szóanyagát egyaránt megtizedelték a változások. Szomorú, de belátható, hogy a vizektől alakított Sárreten a lecsapolással mennyire megváltozott az élet. Nagyon messze vagyunk már attól a vízi világtól, amelyről örömeinkre és szerencsénkre sok korabeli forrás pontosan tudósít. Maga a látható táj is átalakult. Vésztőtől Komádi felé haladva még látszanak a régi bodros folyófenékek, derekak, de napjaink mezőgazdasági gépei egyre jobban elsimítják a Sárreți maradványait is.

A tájszótár gazdag 20. századi anyagból meríthetett. Nyelvészek, néprajzkutatók feldolgozásai értékes és hiteles nyelvi anyagot mentettek meg. A társadalmi változásoktól nemcsak a tulajdonviszonyok, de a falvak és városok határai is megváltoztak, s ennek következtében napjainkban a hajdan oly gazdag nyelvi anyag is veszni látszik. Szerencséje a két megyének, Békésnek és Hajdú-Biharnak, hogy a földrajzi neveket ott állami támogatással összegyűjtötték. Többféle újabbkori gyűjtés igazolja, hogy a magyar nyelvjárások atlaszának anyaggyűjtése (1950–65) óta – három korosztály nyelvhasználatát figyelembe véve – napjainkra a nyelvjárás beszéd mind a hangtani jelenségeket, mind pedig a szóhasználatot tekintve egyaránt erodálódott. A nyelvjárás ejtést ma már csak a nagyon idős korosztály beszédében figyelhetjük meg, a 12–18 évesek nyelvében sem az ízés, sem a zárt e használatával nem találkozunk. A készülő új nyelvatlasz anyaga ezt szemléletesen igazolja majd.

Változik a világ, változnak az emberek és ezzel együtt változik a nyelvhasználat is. Szótárunk gazdag nyelvi anyaga révén e változásoknak is tükre.

ZILAHILAJOS Sárreți tájszótár

ZILAHILAJOS Sárreți tájszótár

Argumentum

ISBN 978-963-446-627-7

9 789634 466277

4200 Ft

ZILAH I LAJOS

Sárréti
tájszótar

Argumentum

A kötet az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA)
támogatásával jelent meg.
Témaszám: PUB-K 83043

Lektorálta

SZABÓ GÉZA
SZABÓ JÓZSEF

© Zilahi Lajos, 2011

TARTALOM

BEVEZETÉS	7
A szótár anyaga és szócikkei	8
A SÁRRÉT VIDÉKI NYELVJÁRÁSI RÉGIÓ LEGFONTOSABB HANGTANI SAJÁTOSSÁGAI	11
A SZÓTÁRBAN SZEREPLŐ SÁRRÉTI TELEPÜLÉSEK JEGYZÉKE	13
AZ ADATOK FORRÁSAINAK JEGYZÉKE	14
Az adatok forrásainak jegyzékéről	14
A forrásjegyzék rövidítéseinek feloldása	14
Az adatok forrásai	16
A SZÓTÁRBAN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK	23
Szófaji minősítések	23
Stílusminősítések	23
A szócikkekben előforduló egyéb rövidítések	23
Jelek	24
TÁJSZÓTÁR	25